

на основі бюджетів проектів. Бюджети проектів інноваційного розвитку ВУЗа складаються на основі консолідованого бюджету.

Предложена система бюджетов позволяет построить эффективную систему внутрифирменного контроля и корректировки стратегического вектора развития ВУЗа.

Совместное применение методик бюджетирования и многопроектного управления является гибким инструментом управления ВУЗом и позволит построить модель интеграции бюджетного планирования, стратегических целей ВУЗа с информацией о текущем финансовом состоянии.

5. Выводы

1. Обоснована целесообразность использования матричной структуры в системе управления ВУЗом.

2. В качестве способа решения проблемы нарушения принципа единоначалия при использовании матричной структуры предложено внедрение системы бюджетирования, адаптированной под специфику ВУЗа.

3. Бюджетирование должно носить комплексный характер, то есть охватывать все управленческие функции и реализовываться в корпоративной информационной системе ВУЗа.

Литература

1. Азаров Н.Я., Ярошенко Ф.А., Бушуев С.Д. Инновационные механизмы управления программами развития. – «Саммит – книга», 2011- 528с.
2. Мардас А.Н., Мардас О.А. организационный менеджмент. Учебник. – СПб.: Питер, 2004 - 336с.
3. Савчук В.П. Финансовый менеджмент предприятий: прикладные вопросы с анализом деловых ситуаций. – К.: Издательский дом «Максимум», 2001 – 600с.
4. Хруцкий В.Е., Сизова Т.В., Гамаюнов В.В. Внутрифирменное бюджетирование: Настольная книга по постановке финансового планирования. – М.: Финансы и статистика, 2002 - 400с.
5. Щиборщ К.В. Бюджетирование деятельности промышленных предприятий России. – М.: Дело и Сервис, 2001 – 544с.

Проаналізовано цілі, цінності суб'єктів і зацікавлених сторін регіонального освітнього кластеру. Визначено ціль регіонального освітнього кластеру

Ключові слова: освітній кластер, регіон, цінності, суб'єкти

Проанализированы цели, ценности участников и заинтересованных сторон регионального образовательного кластера. Определена цель регионального образовательного кластера

Ключевые слова: образовательный кластер, регион, ценности, субъекты

The goals and values of the participants and the sides interested in region educational cluster have been analysed. The goal of region educational cluster have been detected

Keywords: educational cluster, region, values, participants

УДК 005.8:378

ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ СУБ'ЄКТІВ РЕГІОНАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО КЛАСТЕРУ

А.Ю. Борзенко-Мірошніченко

Кандидат технічних наук, доцент

Кафедра управління проектами та прикладної статистики

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

кв. Молодіжний, 20-а, м. Луганськ, Україна, 91034

Контактний телефон: (0642) 47-22-34, 095-850-84-45

E-mail: bmalina@mail.ru

Вступ

Сьогоднішній стан конкуренції на освітньому ринці України характеризується ситуацією, коли в якості конкурентів виступають не окремі вищі навчальні заклади, а регіони у цілому. Тобто проблемою є загострення конкуренції між освітніми закладами окремих регіонів. Таке становище об-

умовлене демографічною кризою, яка, в свою чергу, у поєднанні із діючими умовами вступу призвела до підвищення рівня мобільності абітурієнтів. З одного боку, саме таким повинен бути освітній ринок для споживача – абітурієнта; з іншого – відсутність попиту на послуги окремих вищих навчальних закладів призведе до їх природного зникнення. Існує ще один аспект поставленої проблеми, пов'язаний

із регіональним ринком праці, який поповнюють випускники саме регіональних навчальних закладів, виходячи з оцінок його потреб як з кількісної, так і з якісної точок зору. Отже, наслідком відтоку абітурієнтів віддалених регіонів до столичних ВНЗ може призвести до появи кадрової проблеми у відповідних регіонах, що протирічить стратегічній цілі будь-якого регіону щодо формування потужного кадрового потенціалу.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких вирішувалася дана проблема іншими вченими

Головний напрям забезпечення провідної позиції серед конкурентів, у тому числі й в сфері освіти, полягає у впровадженні інноваційного шляху розвитку. Для ВНЗ у відповідності до їх функцій діяльності доцільно перш за все впроваджувати інновації у навчальній та науковій компонентах, тобто орієнтуватися на якість науково-освітньої діяльності [1].

Також існують підходи вирішення проблеми конкуренції ВНЗ завдяки підвищенню рівня взаємодії освітнього ринку та ринку праці [2,3]. У цьому випадку кожний випускник ВНЗ гарантовано працевлаштовується на підприємствах регіону.

Державне регулювання ринку освітніх послуг спрямоване на скорочення кількості ВНЗ шляхом їх злиття. Наприклад, саме таким чином створено Криворізький національний університет, який у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України №280 від 21 березня 2011 року та наказів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 501 від 14 червня 2011 року, №764 від 07 липня 2011 року [4] поєднав Криворізький технічний університет, Криворізький державний педагогічний університет, Криворізький економічний інститут Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана, Криворізький металургійний факультет Національної металургійної академії України та державні підприємства: Науково-дослідний гірничо-рудний інститут і Науково-дослідний інститут безпеки праці та екології в гірничорудній і металургійній промисловості.

Поряд з позитивною практикою державного регулювання ринку освітніх послуг шляхом об'єднання ВНЗ існує і негативний досвід, наприклад, у Сумській області [5].

Альтернативою злиття ВНЗ є кластерна модель розвитку, яку визнано пріоритетною на державному рівні під час обговорення «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» [6].

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, якій присвячено дану статтю

Незважаючи на доволі тривалий десятирічний термін впровадження моделей кластерного розвитку, в Україні він так і не набув широкого розповсюдження, зокрема у сфері освіти. Однією з проблем є відсутність узгодженості цілей суб'єктів освітнього кластеру.

Формулювання цілі статті

Ціллю даного дослідження є визначення цілі регіонального освітнього кластеру на основі аналізу цінностей його суб'єктів.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів

Окреслимо коло потенційних суб'єктів регіонального освітнього кластеру: університети, які мають статус дослідницького; ВНЗ III-IV рівня акредитації; ВНЗ I-II рівня акредитації; загальноосвітні заклади; підприємства; освітні установи.

Слід відзначити, що відмінною ознакою організації діяльності кластеру є реалізація інноваційної діяльності завдяки інтеграції знань для забезпечення конкурентоспроможності усіх його учасників, формування інформаційно-комунікаційних мереж [7].

Необхідно розрізняти функції, цілі та цінності суб'єктів кластеру.

Визначимо функції суб'єктів регіонального освітнього кластеру (табл. 1).

Таблиця 1

Основні функції потенційних суб'єктів регіонального освітнього кластеру

Суб'єкт кластеру	Функція суб'єкту кластеру
Дослідницькі університети	Підготовка кадрів вищої кваліфікації (магістр, кандидат, доктор наук)
ВНЗ регіону III-IV рівня акредитації	Підготовка бакалаврів
ВНЗ регіону I-II рівня акредитації	Підготовка молодших спеціалістів
Загальноосвітні навчальні заклади регіону	Надання середньої освіти
Підприємства регіону	Забезпечення виробничою практикою
Освітні установи	Підтримка виховної складової освіти

Дієвість та ефективність утворюваного регіонального освітнього кластеру доцільно вимірювати через показники цінності для основного споживача освітніх послуг – особи, яка навчається: забезпечення якості вищої освіти; задоволення потреб на ринці праці регіону; реалізація освіти через усе життя; формування особистості, яка досягла рівня самореалізації.

Основні цілі та отримувані цінності суб'єктів у межах регіонального освітнього кластеру відрізняються від їх функцій та цінностей особи, що навчається.

Так, для ВНЗ головною метою є забезпечення власної конкурентоспроможності на регіональному рівні, тобто набуття статусу гідного конкурента вищим навчальним закладам інших регіонів. Досягнення такої цілі доцільно вимірювати перш за все через кількість абітурієнтів, які вибрали регіональний освітній кластер для здобуття вищої освіти.

Метою участі підприємств регіону у процесах кластеризації є також забезпечення власної конкурентоспроможності у відповідній галузі завдяки впровадженню наукового обґрунтованих інновацій та формуванню якісного кадрового складу, який відповідає потребам саме цих підприємств. Тобто підприємства регіону як суб'єкти кластеру отримують можливість замовляти дослідження власних актуальних проблем діяльності та своєчасно отримувати науково обґрунтовані рекомендації. Також активна участь у формуванні варіативної частини підготовки фахівців різних спеціальностей, які відображують потреби безпосередньо підприємства та особливості господарювання у регіоні, дозволять підприємствам отримувати фахівців, які не потребують перепідготовки, а готові до реалізації сучасних завдань інноваційного розвитку. Досягнення визначених цілей доцільно вимірювати показниками: долі вирішених проблем, кількості впроваджених інновацій, якості кадрового складу.

На сьогодні проблеми конкурентоспроможності загальноосвітніх навчальних закладів не існує, але питанням престижу є якість загальноосвітньої освіти та її відповідність вхідним вимогам вищої освіти. Таким чином, метою участі у кластері загальноосвітніх закладів та освітніх установ є забезпечення якості базової середньої освіти завдяки узгодженому формуванню компетентностей, без яких у подальшо-

му неможливий розвиток та самореалізація окремої особи у суспільстві.

До вимірюваних показників досягнення цілей визначених суб'єктів кластеру слід віднести долю випускників, які вступили до ВНЗ, кількість вихованців, які досягли значних успіхів у громадській, суспільній і т.ін. діяльності.

Висновки

В результаті проведеного дослідження встановлено, що процес кластеризації регіонального освітнього простору є одним з перспективних напрямів забезпечення конкурентоспроможності освітніх закладів регіону, що цілком відповідає їх цілям та цілям підприємств даного регіону на шляху інноваційного розвитку.

Перспективи подальших наукових досліджень у даному напрямку

Кластери створюються за рішенням уряду та місцевих органів самоврядування. Дослідження законодавчого та управлінського аспектів цього питання є перспективним напрямом подальших досліджень.

Література

1. Ворошилова Л.Л. Инновации и конкурентоспособность вуза на рынке образовательных услуг [Электронный ресурс] / Л.Л. Ворошилова // Российское предпринимательство. – 2002. – № 12 (36). – Режим доступа: <http://www.creativeconomy.ru/articles/8568>.
2. Семенюк С.Б. Проблеми взаємодії ринку освітніх послуг та бізнес-середовища [Електронний ресурс] / С.Б. Семенюк. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vddau/2008_1/Economy/28.pdf.
3. Перова О.А. Взаємодія ринків праці й освітніх послуг в Україні [Електронний ресурс] / О.А. Перова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/22_NIOBG_2007/Economics/24903.doc.htm.
4. Постанова Кабінету Міністрів України №280 від 21 березня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Айвазовська О. З 854 вишів в Україні має лишитися 90 [Електронний ресурс] / О. Айвазовська // Тиждень, 2011. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Society/33977>.
6. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: парламентські слухання 17 червн. 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nas.gov.ua.
7. Чикаренко І. Кластерний підхід в управлінні економічним розвитком муніципального утворення [Електронний ресурс] / І. Чикаренко // Державне управління та місцеве самоврядування. Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2011. – Вип. 4(7). – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2010_4/10ciarmu.pdf.